

หลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด

กรมบัญชีกลาง

กองบัญชีภาครัฐ

กันยายน ๒๕๖๙

ที่ กค ๐๔๑๐.๓/ ๑ ๑๕๕

กระทรวงการคลัง
ถนนพระรามที่ ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑ กันยายน ๒๕๖๙

เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด

เรียน ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ ผู้ว่าราชการจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว ๘๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด จำนวน ๑ เล่ม

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด ซึ่งเป็นทรัพย์สินประเภทที่กำหนดในบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการเรียกชดใช้จากผู้รับผิดทางละเมิดกรณีเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ทำให้ทรัพย์สินหน่วยงานของรัฐเสียหายและต้องชดใช้ความเสียหายเป็นเงินในฐานะผู้รับผิดทางละเมิด โดยหน่วยงานของรัฐจะได้รับเงินชดใช้ในจำนวนเงินที่เหมาะสมตามสภาพของการใช้ทรัพย์สินนั้น สำหรับผู้รับผิดให้รับผิดชดใช้เงินให้กับหน่วยงานของรัฐที่ไม่เกินมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย และได้ถือปฏิบัติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า เพื่อให้การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงของทรัพย์สินที่หน่วยงานของรัฐมีไว้ใช้ในการดำเนินงานในสถานการณ์ปัจจุบัน และหน่วยงานของรัฐมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงยกเลิกหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด ตามหนังสือที่อ้างถึง และกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดขึ้นใหม่ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. การชดใช้ค่าเสียหายของทรัพย์สินเป็นเงิน กรณีทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายยังไม่ได้ใช้งานให้ชดใช้ตามราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายโดยไม่มีการหักค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินนั้น กรณีทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายมีการใช้งานแล้วจะมีการหักค่าเสื่อมสภาพตามระยะเวลาที่ใช้งานมาแล้ว

๒. ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย ใช้ราคาตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ หรือเกณฑ์ราคากลางและคุณลักษณะพื้นฐานการจัดหาอุปกรณ์และระบบคอมพิวเตอร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือราคาตลาดหรือราคาซื้อขายทรัพย์สิน ซึ่งเป็นชนิด ลักษณะและขนาดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งต้องมีหลักฐานการสืบราคาจากบริษัทหรือห้างร้านที่จำหน่ายหรือเป็นตัวแทนจำหน่ายทรัพย์สินนั้น

๓. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายรายการใดที่มีราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายไม่ถึง ๕,๐๐๐.๐๐ บาท ให้ชดใช้ตามราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายนั้น

๔. ทรัพย์สิน ...

๔. ทรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะ และทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หรือคณะกรรมการที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาการชดใช้ความเสียหายของทรัพย์สิน กำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดเป็นรายกรณี โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดและให้คำนึงถึงประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐด้วย

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ที่เว็บไซต์กรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th หัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ/การบัญชีภาครัฐ/คู่มือ/แนวทางปฏิบัติทางบัญชี หรือหัวข้อกฎหมายและระเบียบการคลัง/หนังสือเวียน

ขอแสดงความนับถือ

(นายปิ่นสาย สุรัสวดี)
รองปลัดกระทรวงการคลัง
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง
กองบัญชีภาครัฐ
โทร. ๐ ๒๑๒๗ ๗๔๐๗ - ๑๐
โทรสาร ๐ ๒๑๒๗ ๗๔๑๑
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@cgd.go.th

หลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด

กรมบัญชีกลาง

กองบัญชีภาครัฐ

กันยายน ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ บทนำ

ความเป็นมา ๑

วัตถุประสงค์ ๒

ขอบเขตและข้อจำกัด ๒

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ๓

บทที่ ๒ หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด

การจัดประเภททรัพย์สิน ๔

หลักเกณฑ์และวิธีการ ๖

หลักการคำนวณราคาทรัพย์สิน ๗

ตารางที่ ๑ ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน ๙

ตารางที่ ๒ ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ๑๐

บทที่ ๓ ขั้นตอนการคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด

ขั้นตอนการคำนวณราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย ๑๑

ตัวอย่างการคำนวณราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย ๑๓

บทที่ ๔ การควบคุม ติดตามหนี้ และการบันทึกบัญชี

การควบคุมและติดตามหนี้ ๑๖

การบันทึกบัญชี ๑๖

กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

บทที่ ๑
บทนำ

ความเป็นมา

ตามที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่และมิใช่กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อมีความเสียหายเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ไปก่อน และให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ โดยยึดหลักว่าจะเรียกเอาแก่เจ้าหน้าที่เฉพาะกรณีความเสียหายนั้นเกิดขึ้นด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น สำหรับความเสียหายที่เกิดจากการที่มิใช่กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว โดยผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้การดำเนินการสอบหาผู้รับผิด หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้รับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทน โดยผลการพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องวินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่และเป็นจำนวนเท่าใด และส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ รวมทั้งกำหนดหลักการชดใช้ในกรณีที่ความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินเพียงอย่างเดียว แต่ถ้าความเสียหายมิได้เกิดแก่เงินจะดำเนินการชำระเป็นเงินหรือชดใช้เป็นทรัพย์สินอย่างเดียวกันโดยมีสภาพ คุณภาพ ปริมาณ และลักษณะเดียวกันกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายและใช้งานแทนได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย โดยทำสัญญายินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนทรัพย์สินดังกล่าว หรือจะดำเนินการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายให้คงสภาพเดิม โดยทำสัญญาว่าจะจัดการให้ทรัพย์สินคงสภาพเหมือนเดิมภายในเวลาไม่เกินหกเดือน หรือการชดใช้เป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่แตกต่างจากที่กล่าวข้างต้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน

กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในกรณีที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ทำให้ทรัพย์สินหน่วยงานของรัฐเสียหายและต้องชดใช้ความเสียหายเป็นเงินในฐานะผู้รับผิดทางละเมิด โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวยึดหลักความเป็นธรรมทั้ง ๒ ฝ่าย คือ หน่วยงานของรัฐและผู้รับผิด ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะได้รับเงินชดใช้ในจำนวนเงินที่เหมาะสมตามสภาพของการใช้ทรัพย์สินนั้นมา สำหรับผู้รับผิดให้รับผิดชดใช้เงินให้กับหน่วยงานของรัฐที่ไม่เกินมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย ตามหนังสือกระทรวงการคลัง

ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว ๘๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕ อย่างไรก็ดี เนื่องจากหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดดังกล่าวได้นำมาถือปฏิบัติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐบางแห่งมีทรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะ ทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และทรัพย์สินที่สำนักงบประมาณไม่ได้กำหนดราคามาตรฐานไว้ เมื่อทรัพย์สินเกิดการสูญหาย การเรียกชดใช้ตามสภาพการใช้งานเพื่อนำมาคำนวณตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริงของทรัพย์สิน

ดังนั้น เพื่อให้การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพของทรัพย์สินแต่ละประเภทในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด โดยกำหนดวิธีการคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้กรณีทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายให้เหมาะสมกับสภาพทรัพย์สินในแต่ละประเภท และข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญใช้ประกอบการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดใช้ ได้แก่ ราคาปัจจุบัน ราคาซาก อายุการใช้งาน และค่าเสื่อมราคา เป็นต้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้การคำนวณราคาทรัพย์สินที่เรียกชดใช้จากผู้รับผิดทางละเมิดครอบคลุมกับทรัพย์สินที่หน่วยงานของรัฐมีใช้ในปัจจุบัน

๒. เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย สามารถนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดไปใช้ในการคำนวณราคาทรัพย์สินเพื่อเรียกชดใช้จากผู้รับผิดทางละเมิดให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตและข้อจำกัด

๑. หน่วยงานของรัฐในที่นี้ หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ สามารถนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติได้

๒. ทรัพย์สินที่ศึกษาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดในที่นี้ เป็นทรัพย์สินที่หน่วยงานของรัฐมีไว้ใช้ในการดำเนินงาน ที่มีกำหนดในบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ และเกณฑ์ราคากลางและคุณลักษณะพื้นฐานการจัดหาอุปกรณ์และระบบคอมพิวเตอร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมถึงทรัพย์สินมรดกทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญทางด้านวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม

การศึกษา หรือประวัติศาสตร์ ไม่สามารถสะท้อนออกมาให้เห็นได้ทั้งหมดในมูลค่าทางการเงินที่คิดจากราคาตลาดเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่เพื่อทดแทนได้ และมีมูลค่าสูงขึ้นตามกาลเวลาแม้ว่าสภาพทางกายภาพจะเสื่อมไป รวมทั้งการประมาณอายุการใช้งานทำได้ยาก ดังนั้น ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายนอกเหนือจากประเภทที่กำหนด ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดและให้คำนึงถึงประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดที่กำหนดเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีหลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สินเพื่อเรียกชดใช้จากผู้รับผิดทางละเมิดที่เหมาะสมกับสภาพของทรัพย์สินแต่ละประเภทในปัจจุบันและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๒

หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด

การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดที่กำหนดมีหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดแบ่งตามประเภททรัพย์สินที่หน่วยงานของรัฐสามารถนำราคามาตรฐานที่มีหน่วยงานของรัฐกำหนดไว้มาใช้ในการคำนวณตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดได้ โดยปัจจุบันมีราคามาตรฐานของทรัพย์สินที่หน่วยงานของรัฐกำหนดไว้ ประกอบด้วย บัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ และเกณฑ์ราคากลางและคุณลักษณะพื้นฐานการจัดหาอุปกรณ์และระบบคอมพิวเตอร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาในการคำนวณราคาของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายให้เป็นไปตามหลักการชดใช้ค่าเสียหายของทรัพย์สินเป็นเงิน ให้ชดใช้ตามสภาพการใช้งานของทรัพย์สินเป็นเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่าความเสียหาย โดยแบ่งทรัพย์สินออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ ทรัพย์สินที่ยังไม่ได้มีการใช้งานและทรัพย์สินที่ใช้งานไปแล้ว

การจัดประเภททรัพย์สิน

การจัดประเภททรัพย์สินเพื่อให้การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้จากผู้รับผิดทางละเมิดมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยยึดหลักการพิจารณาจากบัญชีราคามาตรฐานหรือราคากลางที่หน่วยงานของรัฐกำหนดไว้ จึงกำหนดประเภททรัพย์สินดังนี้

๑. ทรัพย์สินที่สำนักงบประมาณและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนดราคามาตรฐานหรือราคากลางไว้ ได้แก่

๑.๑ ครุภัณฑ์สำนักงาน

๑.๒ ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่งทั่วไป

๑.๓ ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

๑.๔ ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่

๑.๕ ครุภัณฑ์การเกษตร

๑.๖ ครุภัณฑ์โรงงาน

๑.๗ ครุภัณฑ์ก่อสร้าง

๑.๘ ครุภัณฑ์สำรวจ

๑.๙ ครุภัณฑ์การแพทย์ทั่วไป

๑.๑๐ ครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ทั่วไป

๑.๑๑ ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

๑.๑๒ ครุภัณฑ์การศึกษา

๑.๑๓ ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว

๒. ทรัพย์สินที่สำนักงบประมาณและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไม่ได้กำหนดราคามาตรฐานหรือราคากลางไว้ ได้แก่

๒.๑ ครุภัณฑ์กีฬา/กายภาพ

๒.๒ ครุภัณฑ์ดนตรี/นาฏศิลป์

๒.๓ ครุภัณฑ์สนาม

๓. ทรัพย์สินนอกเหนือจากข้อ ๑ และข้อ ๒

ให้หน่วยงานของรัฐจัดประเภททรัพย์สินนอกเหนือจากข้อ ๑ และข้อ ๒ โดยพิจารณาจากสภาพการใช้งานตามข้อเท็จจริง เทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือความสำคัญทางด้านวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา หรือประวัติศาสตร์ ซึ่งไม่สามารถหาครุภัณฑ์ประเภทเดียวกันเทียบได้ ไม่สามารถกำหนดอายุการใช้งานจนกว่าประสิทธิภาพการใช้งานจะหมดไป มูลค่าสูง อายุการใช้งานนานกว่าครุภัณฑ์ทั่วไป ใช้สำหรับงานใดงานหนึ่งโดยเฉพาะที่ไม่ใช่ในลักษณะการใช้งานปกติทั่วไป ให้จัดเป็นประเภททรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะ และ/หรือทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยทรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะและทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดและให้คำนึงถึงประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐด้วย ประกอบด้วยทรัพย์สินดังนี้

๓.๑ ทรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะ ประกอบด้วย

(๑) ครุภัณฑ์อาวุธ

(๒) ครุภัณฑ์ยุทธภัณฑ์

(๓) ครุภัณฑ์การแพทย์

(๔) ครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์

(๕) ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง เช่น เรือ เครื่องบิน เป็นต้น

๓.๒ ทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

(๑) ครุภัณฑ์การแพทย์

(๒) ครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์

(๓) ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

หลักเกณฑ์และวิธีการ

หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดต่อไปนี้ จะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ตามประเภทของทรัพย์สิน โดยยึดหลักความเป็นธรรมทั้ง ๒ ฝ่าย คือ หน่วยงานของรัฐและผู้รับผิด โดยหน่วยงานของรัฐจะได้รับเงินชดใช้ในจำนวนเงินที่เหมาะสมตามสภาพของการใช้ทรัพย์สินนั้นมา สำหรับผู้รับผิดให้รับผิดชดใช้เงินให้กับหน่วยงานของรัฐไม่เกินมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย ตามประเภททรัพย์สินที่กำหนดไว้ดังนี้

๑. ทรัพย์สินที่สำนักงบประมาณและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนดราคามาตรฐานหรือราคากลางไว้

การชดใช้ค่าเสียหายของทรัพย์สินเป็นเงิน ให้ชดใช้ตามสภาพการใช้งานของทรัพย์สินเป็นเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่าความเสียหาย โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

๑.๑ ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายยังไม่ได้ใช้งาน ให้ชดใช้ตามราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายดังนี้

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้

= ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย

๑.๒ ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายมีการใช้งานแล้ว

(๑) กรณีการสูญหายหรือเสียหายเกิดขึ้นในระหว่างที่ทรัพย์สินนั้นยังมีอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ชดใช้ตามราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายหักด้วยค่าเสื่อมสภาพสะสมถึงปีที่สูญหายหรือเสียหายดังนี้

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้

= ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย - ค่าเสื่อมสภาพสะสมถึงปีที่สูญหายหรือเสียหาย

(๒) กรณีการสูญหายหรือเสียหายเกิดขึ้นเมื่อทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือเสียหายหลังจากหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ให้ชดใช้ตามราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายคูณด้วยอัตรามูลค่าซากในปีที่สูญหายหรือเสียหายดังนี้

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้

= ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย x อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย/เสียหาย

สำหรับราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายรายการใดมีมูลค่าไม่ถึง ๕,๐๐๐.๐๐ บาท ให้ชดใช้ตามราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย

๒. ทรัพย์สินที่สำนักงบประมาณและกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไม่ได้กำหนดราคามาตรฐานหรือราคากลางไว้

การชดใช้ค่าเสียหายของทรัพย์สินเป็นเงิน ให้ชดใช้ตามสภาพการใช้งานของทรัพย์สินเป็นเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่าความเสียหาย โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับข้อ ๑ แต่เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้กำหนดราคามาตรฐานไว้ ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายที่นำมาใช้ในการคำนวณ

ให้ใช้ราคาตลาดหรือราคาซื้อขายทรัพย์สิน ซึ่งเป็นชนิด ลักษณะ และขนาดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน โดยจะต้องมีหลักฐานการสืบราคาจากบริษัทหรือห้างร้านที่จำหน่ายหรือเป็นตัวแทนจำหน่ายทรัพย์สินนั้น เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

๓. ทรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะ และทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

การชดใช้ค่าเสียหายของทรัพย์สินเป็นเงิน ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หรือคณะกรรมการที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาการชดใช้ความเสียหายของทรัพย์สินที่มีลักษณะเฉพาะ หรือทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดเป็นรายกรณี โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดและให้คำนึงถึงประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐด้วย

หลักการคำนวณราคาทรัพย์สิน

การคำนวณราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด มีข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณราคาทรัพย์สิน ได้แก่ ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย ราคาซาก อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ และค่าเสื่อมสภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ราคาทรัพย์สิน หมายถึง ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย ให้ใช้ราคาตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ หรือเกณฑ์ราคากลางและคุณลักษณะพื้นฐานการจัดหาอุปกรณ์และระบบคอมพิวเตอร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือราคาตลาดหรือราคาซื้อขายทรัพย์สิน ซึ่งเป็นชนิด ลักษณะ และขนาดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน กรณีที่ไม่ใช้บัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ หรือเกณฑ์ราคากลางและคุณลักษณะพื้นฐานการจัดหาอุปกรณ์และระบบคอมพิวเตอร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หน่วยงานของรัฐจะต้องมีหลักฐานการสืบราคาจากบริษัทหรือห้างร้านที่จำหน่ายหรือเป็นตัวแทนจำหน่ายทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

๒. ราคาซาก เป็นราคาที่ประมาณว่าจะขายทรัพย์สินได้ในขณะที่ทรัพย์สินนั้นหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การกำหนดอัตรามูลค่าซากของทรัพย์สินแต่ละประเภท (ตารางที่ ๑ ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน) ขึ้นอยู่กับอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ทั้งนี้ อัตรามูลค่าซากของทรัพย์สินที่หมดอายุการใช้งานแล้ว กำหนดให้ลดลงปีละ ๐.๕ จนเหลืออัตรามูลค่าซากร้อยละ ๕ เป็นอัตราต่ำสุดที่เรียกชดใช้

กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

๓. อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระยะเวลาของการใช้ทรัพย์สินที่ประมาณว่าหากได้มีการใช้ทรัพย์สินอย่างสม่ำเสมอ ประสิทธิภาพสูงสุดที่ได้จากการใช้ทรัพย์สินควรจะมีอายุการใช้งานเท่าใด (ตารางที่ ๒ ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน)

๔. ค่าเสื่อมสภาพ เป็นการปันส่วนมูลค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินที่มีการใช้งานแล้วอย่างมีระบบตลอดอายุการใช้งานที่ได้ประมาณไว้ โดยการคำนวณค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายจะใช้ตามวิธีเส้นตรง (Straight - Line Method) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมสภาพต่อปี} = \frac{\text{ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย - ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

ทั้งนี้ วิธีการคำนวณค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดเป็นคนละกรณีกับการคำนวณค่าเสื่อมราคาตามหลักบัญชีเกณฑ์คงค้าง เนื่องจากทรัพย์สินที่หักค่าเสื่อมราคาตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ ๑๗ เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑ และหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๑๐.๓/ว ๔๓ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒ เรื่อง คู่มือการบัญชีภาครัฐ เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เมื่อทรัพย์สินหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้วจะคงมูลค่าตามบัญชีด้วยราคา ๑ บาท เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบทรัพย์สิน ดังนั้น จะนำมาเป็นมูลค่าเพื่อเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดไม่ได้

ตารางที่ ๑ ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน

๓ ปี		๕ ปี		๘ ปี		๑๐ ปี		๑๒ ปี		๑๕ ปี	
ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%
๑-๓	๖	๑-๕	๘	๑-๘	๑๐	๑-๑๐	๑๑	๑-๑๒	๑๑	๑-๑๕	๑๒
๔	๕.๕	๖	๗.๕	๙	๙.๕	๑๑	๑๐.๕	๑๓	๑๐.๕	๑๖	๑๑.๕
๕	๕	๗	๗	๑๐	๙	๑๒	๑๐	๑๔	๑๐	๑๗	๑๑
เป็นต้นไป		๘	๖.๕	๑๑	๘.๕	๑๓	๙.๕	๑๕	๙.๕	๑๘	๑๐.๕
		๙	๖	๑๒	๘	๑๔	๙	๑๖	๙	๑๙	๑๐
		๑๐	๕.๕	๑๓	๗.๕	๑๕	๘.๕	๑๗	๘.๕	๒๐	๙.๕
		๑๑	๕	๑๔	๗	๑๖	๘	๑๘	๘	๒๑	๙
		เป็นต้นไป		๑๕	๖.๕	๑๗	๗.๕	๑๙	๗.๕	๒๒	๘.๕
				๑๖	๖	๑๘	๗	๒๐	๗	๒๓	๘
				๑๗	๕.๕	๑๙	๖.๕	๒๑	๖.๕	๒๔	๗.๕
				๑๘	๕	๒๐	๖	๒๒	๖	๒๕	๗
				เป็นต้นไป		๒๑	๕.๕	๒๓	๕.๕	๒๖	๖.๕
						๒๒	๕	๒๔	๕	๒๗	๖
						เป็นต้นไป		เป็นต้นไป		๒๘	๕.๕
										๒๙	๕
										เป็นต้นไป	

กรมบัญชีกลาง
กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ๒ ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน

ประเภททรัพย์สิน	อายุการใช้งาน (ปี)
๑. ครุภัณฑ์สำนักงาน	๑๒
ยกเว้น โทรศัพท์เคลื่อนที่	๓
๒. ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่งทั่วไป	๘
ยกเว้น รถจักรยานยนต์	๕
๓. ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	๑๐
ยกเว้น วิทยุ - เทป	๕
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	๑๕
๔. ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	๑๐
๕. ครุภัณฑ์การเกษตร	๑๐
ยกเว้น เครื่องมือและอุปกรณ์	๕
๖. ครุภัณฑ์โรงงาน	๑๐
ยกเว้น เครื่องมือและอุปกรณ์	๕
๗. ครุภัณฑ์ก่อสร้าง	๑๐
ยกเว้น รถเข็น	๕
๘. ครุภัณฑ์สำรวจ	๑๐
ยกเว้น เทปวัดระยะ ไม้สต๊าฟ	๕
๙. ครุภัณฑ์การแพทย์ทั่วไป	๑๐
ยกเว้น รถเข็น	๘
๑๐. ครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ทั่วไป	๑๐
๑๑. ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	๕
๑๒. ครุภัณฑ์การศึกษา	๑๐
๑๓. ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	๑๐
ยกเว้น เตาแก๊ส	๕
๑๔. ครุภัณฑ์กีฬา/กายภาพ	๑๐
๑๕. ครุภัณฑ์ดนตรี/นาฏศิลป์	๑๐
๑๖. ครุภัณฑ์สนาม	๑๐

กรมบัญชีกลาง
กระทรวงการคลัง

บทที่ ๓
ขั้นตอนการคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด

การคำนวณราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดของทรัพย์สินที่มีการใช้งานมาแล้ว จะต้องคำนวณค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปหักกับราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายให้ได้ราคาทรัพย์สินที่เรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดให้เหมาะสมตามสภาพของทรัพย์สินที่ใช้งานแล้ว

ขั้นตอนการคำนวณราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย

การคำนวณราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายมีการใช้งานแล้ว มีขั้นตอนในการคำนวณหามูลค่าเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิดดังนี้

๑. คำนวณอายุการใช้งานจริงของทรัพย์สิน โดยนำ วัน เดือน ปี ที่สูญหายหรือเสียหายหักด้วย วัน เดือน ปี ที่ได้มาซึ่งทรัพย์สิน จะได้อายุการใช้งานของทรัพย์สินนั้น (เศษของวันเกินกว่าหรือเท่ากับ ๑๕ วัน ให้คิดเป็น ๑ เดือน ถ้าน้อยกว่า ๑๕ วัน ให้ตัดทิ้ง)

๒. ตรวจสอบอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายจากตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน (ตารางที่ ๒) และนำมาเปรียบเทียบกับผลที่คำนวณได้จากข้อ ๑ เพื่อพิจารณาว่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย ยังอยู่ในระหว่างอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

๓. หาราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย โดยใช้ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ หรือเกณฑ์ราคากลางและคุณลักษณะพื้นฐานการจัดหาอุปกรณ์และระบบคอมพิวเตอร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือใช้ราคาตลาดหรือราคาซื้อขายทรัพย์สินซึ่งเป็นชนิด ลักษณะ และขนาดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน ด้วยวิธีการสืบราคาจากบริษัทห้างร้านแล้วแต่กรณี โดยต้องมีหลักฐานการได้มาซึ่งราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหายนั้น

๔. คำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดใช้

๔.๑ กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายยังอยู่ในระหว่างอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการคำนวณค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด ให้ใช้วิธีเส้นตรง (Straight - Line Method) โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{การคำนวณค่าเสื่อมสภาพต่อปี} = \frac{\text{ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย - ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

การหาราคาซาก ให้ใช้อัตรามูลค่าซากที่กำหนดไว้ในตารางที่ ๑ จากช่วงที่ทรัพย์สินมีอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ และนำอัตรามูลค่าซากคูณกับราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย

ราคาซาก = ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย x อัตรามูลค่าซาก

เมื่อคำนวณหาราคาซากได้แล้ว ให้นำไปหาค่าเสื่อมสภาพต่อปี กรณีทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายมีการใช้งานมามากกว่าหรือน้อยกว่า ๑ ปี ต้องหาค่าเสื่อมสภาพที่เกิดขึ้นตามระยะเวลาการใช้ทรัพย์สินดังนี้

ค่าเสื่อมสภาพสะสม = ค่าเสื่อมสภาพต่อปี x อายุการใช้งานของทรัพย์สินที่คำนวณได้

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย - ค่าเสื่อมสภาพสะสม

๔.๒ กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

(๑) ให้คำนวณหาอัตรามูลค่าซาก ตามอายุการใช้งานของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย โดยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์

(๒) จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย x อัตรามูลค่าซากตามข้อ ๔.๒ (๑)

การคำนวณราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายทั้ง ๒ กรณี ปรากฏตามตัวอย่างการคำนวณราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายดังนี้

กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ตัวอย่างการคำนวณราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย

ตัวอย่างที่ ๑ รถยนต์บรรทุก (ดีเซล) ยี่ห้อ Toyota รุ่น Hilux Revo Rocco Double cab มูลค่า ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท ซื้อมาเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ รถประสบอุบัติเหตุเกิดการเสียหาย เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๖

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของรถยนต์ ๔ ปี

๑ ส.ค. ๖๒ - ๓๑ ก.ค. ๖๖ = ๔ ปี

๑ ส.ค. ๖๖ - ๑๐ ส.ค. ๖๖ = ๑๐ วัน

รวมเป็น ๔ ปี เศษ ๑๐ วัน ซึ่งน้อยกว่า ๑๕ วัน ให้ตัดทิ้ง

อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ๘ ปี

(ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ประเภท ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่งทั่วไป)

ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายเท่ากับ ๑,๐๕๕,๐๐๐ บาท

(สูญหายเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ ให้ใช้ราคาตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี ๒๕๖๕ ของสำนักงบประมาณ เนื่องจากบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี ๒๕๖๖ เผยแพร่ในเดือนธันวาคม ๒๕๖๖)

อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย = ๑๐ %

(ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน ช่อง ๘ ปี บรรทัดปีที่ ๑-๘)

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย - ค่าเสื่อมสภาพสะสมถึงปีที่สูญหาย

การคำนวณค่าเสื่อมสภาพต่อปี = $\frac{\text{ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย - ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$

ราคาซาก = ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย x อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน

อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน = ๑๐ %

ราคาซาก = ๑,๐๕๕,๐๐๐ x $\frac{๑๐}{๑๐๐}$ = ๑๐๕,๕๐๐ บาท

ค่าเสื่อมสภาพต่อปี = $\frac{๑,๐๕๕,๐๐๐ - ๑๐๕,๕๐๐}{๘}$ = ๑๑๘,๖๘๗.๕๐ บาท

ค่าเสื่อมสภาพสะสม ๔ ปี = ๑๑๘,๖๘๗.๕๐ x ๔ = ๔๗๔,๗๕๐ บาท

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ๑,๐๕๕,๐๐๐ - ๔๗๔,๗๕๐ = ๕๘๐,๒๕๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๒ เครื่องรับส่งวิทยุ ระบบ VHF/FM ชนิดมือถือ ๕ วัตต์ มูลค่า ๑๖,๐๕๐ บาท ซื้อมาเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ สูญหายเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของเครื่องรับส่งวิทยุ ๒ ปี ๔ เดือน

๑๐ ก.พ. ๖๕ - ๙ ก.พ. ๖๗ = ๒ ปี

๑๐ ก.พ. ๖๗ - ๙ มิ.ย. ๖๗ = ๔ เดือน

๑๐ มิ.ย. ๖๗ - ๒๐ มิ.ย. ๖๗ = ๑๑ วัน

รวมเป็น ๒ ปี ๔ เดือน เศษ ๑๑ วัน ซึ่งน้อยกว่า ๑๕ วัน ให้ตัดทิ้ง

อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ๑๐ ปี

(ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ประเภท ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ)

ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายเท่ากับ ๑๒,๐๐๐ บาท

(สูญหายเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ ให้ใช้ราคาตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี ๒๕๖๖ ของสำนักงบประมาณ เนื่องจากบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี ๒๕๖๗ เผยแพร่ในเดือนธันวาคม ๒๕๖๗)

อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย = ๑๑ %

(ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน ช่อง ๑๐ ปี บรรทัดปีที่ ๑-๑๐)

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย - ค่าเสื่อมสภาพสะสมถึงปีที่สูญหาย

$$\text{การคำนวณค่าเสื่อมสภาพต่อปี} = \frac{\text{ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย - ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

ราคาซาก = ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย x อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน

อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน = ๑๑ %

$$\text{ราคาซาก} = ๑๒,๐๐๐ \times \frac{๑๑}{๑๐๐} = ๑,๓๒๐ \text{ บาท}$$

$$\text{ค่าเสื่อมสภาพต่อปี} = \frac{๑๒,๐๐๐ - ๑,๓๒๐}{๑๐} = ๑,๐๖๘ \text{ บาท}$$

$$\text{ค่าเสื่อมสภาพสะสม ๒ ปี ๔ เดือน} = \left(๑,๐๖๘ \times ๒\right) + \left(\frac{๑,๐๖๘ \times ๔}{๑๒}\right) = ๒,๔๙๒ \text{ บาท}$$

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ๑๒,๐๐๐ - ๒,๔๙๒ = ๙,๕๐๘ บาท

ตัวอย่างที่ ๓ เครื่องรับส่งวิทยุ ระบบ VHF/FM ชนิดมือถือ ๕ วัตต์ ตามตัวอย่างที่ ๒ ซื้อมาเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ สูญหายเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของเครื่องรับส่งวิทยุ ๑๒ ปี ๔ เดือน ซึ่งเป็นกรณีที่สูญหายเมื่อทรัพย์สินหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

๑๐ ก.พ. ๕๕ - ๙ ก.พ. ๖๗ = ๑๒ ปี

๑๐ ก.พ. ๖๗ - ๙ มิ.ย. ๖๗ = ๔ เดือน

๑๐ มิ.ย. ๖๗ - ๒๐ มิ.ย. ๖๗ = ๑๑ วัน

รวมเป็น ๑๒ ปี ๔ เดือน เศษ ๑๑ วัน ซึ่งน้อยกว่า ๑๕ วัน ให้ตัดทิ้ง

อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ๑๐ ปี

(ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ประเภท ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ)

ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหายเท่ากับ ๑๒,๐๐๐ บาท

(สูญหายเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ ให้ใช้ราคาตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี ๒๕๖๖ ของสำนักงบประมาณ เนื่องจากบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี ๒๕๖๗ เผยแพร่ในเดือนธันวาคม ๒๕๖๗)

๑. จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาทรัพย์สินในปีที่สูญหาย/เสียหาย x อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย

๒. อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย

(ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน ช่อง ๑๐ ปี บรรทัดปีที่ ๑๒ และ ๑๓)

อัตรามูลค่าซากปีที่ ๑๒ = ๑๐ %

อัตรามูลค่าซากปีที่ ๑๓ = ๙.๕ %

๓. คำนวณอัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย โดยวิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์

ผลต่างระหว่างอัตรามูลค่าซากปีที่ ๑๒ และ ๑๓ = ๑๐ % - ๙.๕ % = ๐.๕๐ %

อายุการใช้งาน ๑๒ เดือน = ๐.๕๐ %

อายุการใช้งาน ๔ เดือน $= \frac{๐.๕๐ \times ๔}{๑๒} = ๐.๑๗ \%$

ดังนั้น อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย (๑๒ ปี ๔ เดือน)

= ๑๐ - ๐.๑๗ = ๙.๘๓ %

๔. จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ $= \frac{๑๒,๐๐๐ \times ๙.๘๓}{๑๐๐} = ๑,๑๗๙.๖๐$ บาท

บทที่ ๔
การควบคุม ติดตามหนี้ และการบันทึกบัญชี

การควบคุมและติดตามหนี้

เมื่อผู้รับผิดทางละเมิดยินยอมชดใช้จำนวนเงินตามที่คำนวณได้ และได้มีการชดใช้ครั้งเดียวทั้งจำนวนให้หน่วยงานของรัฐนำเงินที่ได้รับส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน หากเป็นการทำสัญญารับสภาพหนี้และขอผ่อนชำระ หน่วยงานของรัฐควรจะมีการควบคุมรายการดังกล่าวในระบบบัญชี เพื่อเป็นข้อมูลในการควบคุมและติดตามการเรียกเก็บเงินจากผู้รับผิดทางละเมิด พร้อมทั้งตั้งยอดลูกหนี้ในระบบบัญชีด้วย

การบันทึกบัญชี

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ผู้รับผิดทางละเมิดต้องชดใช้ ให้รับรู้ผู้รับผิดทางละเมิดเป็นลูกหนี้ตามจำนวนเงินที่ต้องชดใช้ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนคุมลูกหนี้ไว้เพื่อใช้ในการควบคุมและตรวจสอบ ดังนี้

๑. กรณีระยะเวลาการเรียกชดใช้ให้ชำระคืนอยู่ภายในรอบระยะเวลาดำเนินงานปกติของหน่วยงานของรัฐ หรือถึงกำหนดชำระภายใน ๑ ปีนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ให้บันทึกไว้ในชื่อบัญชี “ลูกหนี้อื่น - บุคคลภายนอก” และรับรู้หนี้สินซึ่งเป็นภาระผูกพันของหน่วยงานที่ต้องนำเงินดังกล่าวส่งเป็นรายได้แผ่นดิน ในชื่อบัญชี “หนี้สินหมุนเวียนอื่น”

๒. กรณีระยะเวลาการเรียกชดใช้ให้ชำระคืนเกินกว่า ๑ ปีนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ให้บันทึกไว้ในชื่อบัญชี “ลูกหนี้อื่นระยะยาว” และรับรู้หนี้สินซึ่งเป็นภาระผูกพันของหน่วยงานที่ต้องนำเงินดังกล่าวส่งเป็นรายได้แผ่นดิน ในชื่อบัญชี “หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น”

โดยมีการบันทึกบัญชีในระบบ New GFMIS Thai ดังนี้

๒.๑ เมื่อหน่วยงานของรัฐแจ้งให้ผู้รับผิดทางละเมิดชดใช้เงินคืน ให้บันทึกจำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้เต็มจำนวน ด้วย บช01 ประเภทเอกสาร JV โดยการบันทึกบัญชีแบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

(๑) กรณีระยะเวลาการเรียกชดใช้ให้ชำระคืนอยู่ภายในรอบระยะเวลาดำเนินงานปกติของหน่วยงานของรัฐ หรือถึงกำหนดชำระภายใน ๑ ปีนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ให้บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	ลูกหนี้อื่น - บุคคลภายนอก (1102050194)	xx
เครดิต	หนี้สินหมุนเวียนอื่น (2116010199)	xx

(๒) กรณีระยะเวลาการเรียกชดใช้ให้ชำระคืนเกินกว่า ๑ ปีนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ให้บันทึกบัญชีดังนี้

เดบิต	ลูกหนี้อื่นระยะยาว (1201050198)	xx
เครดิต	หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (2213010199)	xx

๒.๒ เมื่อได้รับเงินชดใช้จากการผ่อนชำระ หรือได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน ให้บันทึกด้วย นส01 ประเภทเอกสาร RA ดังนี้

เดบิต เงินฝากธนาคารเพื่อนำส่งคลัง (1101020601) หรือ xx

เงินฝากธนาคารรายบัญชีเพื่อนำส่งคลัง (1101020606)

เครดิต รายได้จากการริบทรัพย์และการชดเชยค่าเสียหาย (4201020105) xx

๒.๓ เมื่อนำส่งเงินผ่านระบบ KTB Corporate Online จะได้ประเภทเอกสาร CJ และเกิดรายการบัญชีอัตโนมัติดังนี้

เดบิต ค่าใช้จ่ายระหว่างหน่วยงาน - หน่วยงานโอนเงินรายได้แผ่นดิน

ให้กรมบัญชีกลาง (5210010103) xx

เครดิต พักเงินนำส่ง (1101010112) xx

และระบบจะบันทึกการนำเงินส่งคลังให้อัตโนมัติ จะได้ประเภทเอกสาร R1 ดังนี้

เดบิต พักเงินนำส่ง (1101010112) xx

เครดิต เงินฝากธนาคารเพื่อนำส่งคลัง (1101020601) หรือ xx

เงินฝากธนาคารรายบัญชีเพื่อนำส่งคลัง (1101020606)

๒.๔ บันทึกปรับปรุงลดยอดลูกหนี้ และหนี้สินตามจำนวนเงินที่ได้รับชำระ ด้วย บช01 ประเภทเอกสาร JV ดังนี้

(๑) กรณีลูกหนี้ที่มีระยะเวลาการเรียกชดใช้ให้ชำระคืนอยู่ภายในรอบระยะเวลาดำเนินงานปกติของหน่วยงานของรัฐ หรือถึงกำหนดชำระภายใน ๑ ปีนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ตามข้อ ๒.๑ (๑)

เดบิต หนี้สินหมุนเวียนอื่น (2116010199) xx

เครดิต ลูกหนี้อื่น - บุคคลภายนอก (1102050194) xx

(๒) กรณีลูกหนี้ที่มีระยะเวลาการเรียกชดใช้ให้ชำระคืนเกินกว่า ๑ ปีนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ตามข้อ ๒.๑ (๒)

เดบิต หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (2213010199) xx

เครดิต ลูกหนี้อื่นระยะยาว (1201050198) xx

อย่างไรก็ดี เมื่อลูกหนี้ที่มีระยะเวลาการเรียกชดใช้ให้ชำระคืนเกินกว่า ๑ ปี มีระยะเวลาการเรียกชดใช้คงเหลือไม่เกิน ๑ ปีนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ให้จัดประเภทรายการใหม่เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน ในชื่อบัญชี “ลูกหนี้อื่น - บุคคลภายนอก” และหนี้สินหมุนเวียน ในชื่อบัญชี “หนี้สินหมุนเวียนอื่น”